

OPERAN AB
(ORG.NR. 556190-3294)

RESULTATREDOVISNING 2018

INNEHÅLL

Innehåll	2
1. Inledning och sammanfattning	3
1.1 Kvalitativa aspekter och kvantitativa mått	4
2. Nationalscen inom opera och balett	5
2.1 Konstnärlig kvalitet	6
2.2 Utveckling och förnyelse	6
2.3 Hantverksskicklighet	7
3. Erbjudna en bred repertoar och nå en stor publik	8
3.1 Nya publikgrupper	9
3.2 Digitalisering	10
Radio- och TV-sändningar	10
Digitala sändningar	11
3.3 Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning	12
3.4 Barn- och ungdomsverksamheten	12
Samarbete med skolor	13
Större pedagogiska projekt	13
Ny publik	13
Turnéer och gästspel	14
Övriga samarbeten och samverkan	14
3.5 Turnéer och gästspel	15
4. Vårda det nationella kulturarvet samt stödja nyskapande	15
4.1 Kulturarvet	15
4.2 Nya verk	15
5. Tvärsektoriella perspektiv	16
5.1 #metoo	17
6. Eget kapital mm	18
7. Arkivering	18
8. Samverkan	18
9. Verksamheten i siffror	20

RESULTATREDOVISNING FÖR 2018

Kungliga Operan AB (Operan) är Sveriges nationalscen för opera och balett grundad 1773 och med det nuvarande operahuset invigt 1898. Operan är ett helägt statligt aktiebolag som återrapporterar till regeringen i enlighet med ett regeringsbeslut (regleringsbrev). Härmed lämnas den av styrelsen beslutade och av verkställande direktören underskrivna resultatredovisningen för 2018.

1. INLEDNING OCH SAMMANFATTNING

2018 blev, såsom framgår av denna resultatredovisning, ett framgångsrikt och intensivt år med en fortsatt satsning på nyskrivna helaftonsverk samt gästspel och turnéer med Operans barnproduktioner runt om i Sverige.

Besökssiffrorna för 2018 är fortsatt höga med en snittbeläggning om 91 procent på stora scenen. Det kan också nämnas att besökare till Operans barn-, familje- och ungdomsverksamhet utgjorde 19 procent av Operans totala antal besökare och Operans satsning på att nå ny publik, främst barn och ungdomar, har fortsatt.

2018 har även präglats av en digital satsning som dels siktar på att digitalt sprida Operans föreställningar till en större, bredare och ny publik, men också att genom digital teknik, såsom Virtual Reality och Augmented Reality, skapa ett ökat intresse för Operans konstformer, med fördel hos den yngre publiken. Den digitala satsningen kommer att pågå även framöver och sättet att sprida Operans scenkonst via olika digitala plattformar ses som en självklarhet. För att möjliggöra detta måste dock problematiken kring att klarera upphovsmännens och de medverkandes rättigheter lösas eller åtminstone avsevärt förenklas. Ett arbete i branschen kring detta pågår.

Under sommaren 2018 hade Operan ett förlängt sommaruppehåll (fem veckor längre än vanligt) med anledning av installationen av ett nytt övermaskineri och därmed är nu ett stort tekniskifte av Operans teatermaskineri till största del genomfört.

Tabell 1.

Operans verksamhet i sammandrag (avrundade siffror)			
	2018	2017	2016
Antal besökare föreställningar, digitala biosändningar och övriga aktiviteter	290 500	297 100	286 000
Andel besökare barn-, familje- och Ungdomsverksamheten	19 %	14 %	22 %
Antal produktioner	20	20	25
Antal föreställningar, stora scenen	188	186	204
Snittbeläggning opera	86 %	94 %	80 %
Snittbeläggning balett/dans	99 %	97 %	100 %
Snittbeläggning totalt stora scenen	91 %	96 %	89 %
Antal föreställningar turnéer och gästspel	36	19	51
Antal besökare turnéer och gästspel	41 000	40 800	50 300
Antal digitala sändningar (biograf)	4	2	1
Antal digitala sändningar (övrigt)	1	-	-
Antal TV- och radiosändningar	13	11 ¹	8

¹ Siffra för 2017 justerad

Sedan #metoo-upproppet hösten 2017 har det pågått ett målinriktat förändringsarbete av kulturen inom branschen där fokus har varit och är på att eliminera trakasserier och diskriminerande maktstrukturer samt stävja den inom branschen så utbredda tystnadskulturen.

Operan har under hela 2018 fortsatt att intensivt arbeta vidare tillsammans med Statens fastighetsverk kring projektet ”en Ny Opera i Operan” utifrån den förstudie som lämnades till regeringen i maj 2015. I förstudien lämnades ett förslag på en ombyggnation/renovering för att få ett operahus som kan möta de krav som ställs för en modern nationalscen samt hur en renovering kan bidra till att utveckla den konstnärliga verksamheten och göra operahuset mer tillgängligt och öppet för publiken. I dagsläget planeras renoveringen av operahuset att påbörjas och Operan flytta ut år 2022. Den ovan nämnda installationen av ett nytt övermaskineri är en del av projektet.

Under 2018 har Operan tillsammans med Dramaten arbetat vidare med etableringen av nya verkstäder och ateljéer med anledning av att dagens fastighetsägare i Gäddviken aviserat att hyresavtalet inte kommer att förlängas efter 2021. Ambitionen är att i så stor utsträckning som möjligt ha gemensamma lokaler med Dramaten för att minska antalet totala kvadratmeter och därmed minska hyreskostnaderna. Att dela lokalerna ska också ge möjlighet till större gemenskap och ett utvecklat samarbete mellan de två teatrarna.

1.1 KVALITATIVA ASPEKTER OCH KVANTITATIVA MÅTT

Operan ska enligt regeringens riktlinjer för 2018 bland annat redovisa och kommentera verksamhetens resultat i förhållande till regeringens uppdrag och visa hur verksamhetens prestationer har utvecklats avseende kvalitet.

Regeringens uppdrag till Operan innehåller att som nationalscen för opera och balett, stå på högsta nivå vad gäller utveckling och förnyelse, konstnärlig kvalitet och hantverksskicklighet. Till detta kommer uppdraget att erbjuda publiken en varierad repertoar som ska ha både spets och bredd, med god balans mellan klassiska och moderna verk. Detta tar sikte på den konstnärliga verksamheten, kring vilken resonemang om ett antal kvalitativa aspekter kan föras enligt nedan.

Beläggning, det vill säga antal besökare per föreställning, kan ses som en kvalitativ aspekt på verksamhetens resultat. Operan har under flera år visat ett gott resultat och även 2018 hade Operan ett stort antal besökare och en hög beläggning, avseende föreställningar på stora scenen, med ett genomsnitt på 91 (96) procent. Som jämförelse anses en genomsnittsbeläggning på 75 procent vara bra. Operan önskar dock poängtera att detta endast är en av flera parametrar som kan utgöra en kvalitativ aspekt och det är inte självklart att en hög beläggning visar på en hög kvalitet.

Kundnöjdhet är ett ofta använt mått på kvalitet i en verksamhet som riktar sig mot en krets mottagare/besökare. Under hela 2018 genomfördes en publikundersökning, dock mindre omfattande än tidigare år, genom att enkäter automatiskt skickades ut till besökaren dagen efter 17 utvalda föreställningar. Totalt besvarade 12 907 besökare enkäten som visade att kundnöjdheten är stor. Det kan exempelvis nämnas att hela 94 procent av besökarna skulle kunna tänka sig att rekommendera Operans föreställningar. I enkäten uppmanades även respondenter att bedöma sitt besök på Operan och resultatet avseende helhetsupplevelsen visade på att 90 procent i sin helhet är mycket nöjda eller nöjda, medan endast 1 procent kan betecknas som missnöjd. Sammantaget visar resultaten på fortsatt hög nöjdhet bland Operans besökare under 2018.

Operan har under 2018 lockat till sig och engagerat *internationellt erkända artister* såsom bland andra Malin Byström med titelrollen i Giordanos *Fedora* och Marskalkinnan i R. Strauss *Rosenkavaljeren*. Malin Byström tilldelades under året Opera Awards Best Female Singer of the Year, operans motsvarighet till filmens Oscar, vid en ceremoni i London. 2018 inleddes med att Iréne Theorin, en av världens ledande dramatiska sopraner, gjorde bejublade framträdanden på Operans scen som *Elektra* i R. Strauss opera.

Utöver svenska och internationella gäststartister har Operan attraherat *internationellt erkända team och upphovsmän*, vilket kan ses som en garanti för kvalitet och årets första premiär var en spektakulär uppsättning av Verdis *Aida* som sattes upp av den kanadensiske regissören Michael Cavanagh. Därefter presenterades en nyproduktion av Tjajkovskijs *Eugen Onegin* i regi av Vasily Barkhatov.

Den belgiske koreografen, regissören och filmaren Wim Vandekeybus gjorde ett prestigefullt gästspel med sin iscensättning av *PUUR* för Kungliga Baletten och senare under våren presenterades den legendariska koreografen Marcia Haydéés balett *Törnrosa*. Årets sista premiär var en så kallad triplebill, med verk av tre av dagens mest omtalade koreografer: Angelin Preljocaj, Lukáš Timulak och Jiri Kylian.

Ett kvitto på kvalitet är också hur väl uppsättningar har *mottagits i media*. Samtliga premiärer, såväl inom opera som balett, har erhållit positiva omdömen, i synnerhet nyproduktionen av Verdis *Rigoletto* i regi av Sofia Jupither.

En stor händelse var givetvis urpremiären av den svenska operan *Tristessa* av Jonas S Bohlin, Torbjörn Elensky och Ann-Sofi Sidén, med engelskt libretto efter Angela Carters roman. Med *Tristessa* "tar svensk opera klivet in i samtiden i stor skala", var bland annat ett omdöme i SvD. Verket, som sattes upp av den tyska regissören Katharina Thoma, föregicks av stort förhandsintresse och uppmärksammades även i internationell press.

Att Operans produktioner och medarbetare *nomineras och vinner priser och utmärkelser* är ytterligare kriterier som visar på hög kvalitet i verksamheten och avseende 2018 års produktioner har *Tristessa* nominerats till årets brott; "en hyllning till dem som brottar ner normen", till Scenkonstgalan 2019 och Operans barnföreställning *När då då* av Pija Lindenbaum har tilldelats Svenska Teaterkritikers Förenings Barn- och ungdomsteaterpris 2018. Operan har även framgångsrikt producerat en virtual reality-inspelning av dansverket *Half Life* som blev uttagen av flera filmfestivaler, bland annat filmfestivalen i Venedig.

Ytterligare ett av regeringens uppdrag till Operan, som det kan anges ett kvalitativt mätbart resultat för, avser det *egna kapitalet*. Operan har som uppdrag att ha ett eget kapital som ger en stabil grund för verksamheten. Operan anser att ett eget kapital om 25 mkr ger en sådan önskad ekonomisk stabilitet. Operans egna kapital per 2018-12-31 uppgår till 34,6 (25,1). Det kommer dock att behöva öka ytterligare, i samband med att renoveringen av operahuset framskrider, för att kunna hantera kommande finansiella åtaganden.

2. NATIONALSCEN INOM OPERA OCH BALETT

Regeringens riktlinjer för statens bidrag 2018 är i princip oförändrade sedan föregående år och har sålunda bland annat varit att Operan ska vara den i Sverige ledande institutionen inom opera och balett och som nationalscen vara ett föredöme för andra vad gäller utveckling, förnyelse och konstnärlig kvalitet samt hantverksskicklighet i ateljéer och verkstäder. Operan ska kunna hävda sig väl i jämförelse med de främsta scenerna utomlands och i det internationella samarbetet.

Operan ska enligt regeringens uppdrag erbjuda en varierad repertoar, vara ett dynamiskt föredöme när det gäller förnyelse och utveckling samt främja samarbeten.

2.1 KONSTNÄRLIG KVALITET

Ett av Operans viktigaste mål är att stå på högsta nivå vad gäller den konstnärliga kvaliteten och under 2018 har Operan återigen lyckats hålla en hög konstnärlig nivå och presenterat produktioner med artister, regissörer, koreografer, scenografer med flera, av högsta internationella klass. Se även redogörelsen under punkten 1.1 ovan.

Under 2018 presenterade Operan två efterfrågade Strauss-operor, *Elektra* och *Rosenkavaljeren*, med två världsstjärnor i respektive huvudroll – Irene Theorin i *Elektra* och Malin Byström i *Rosenkavaljeren*. Det kan också nämnas att världsdirigenten Alan Gilbert dirigerade Kungliga Hovkapellet i *Rosenkavaljeren*. Ytterligare ett exempel på hög konstnärlig kvalitet är att den internationellt efterfrågade sopranen Asmik Gregorian gjorde en bejublad insats i huvudrollen i Puccinis opera *Madama Butterfly*.

Kungliga Baletten har som enda dansinstitution i Sverige i sitt uppdrag att dels uppföra klassisk balett, dels skapa nya moderna genreöverskridande dansverk. Att som nationell institution arbeta med både klassiska traditionella verk parallellt med nyskapande moderna verk ställer höga krav på såväl dansarna som det egna teamet. Intresset för Kungliga Balettens repertoarval är betydande såväl nationellt som internationellt och efterfrågan på gästspel är fortfarande mycket stor. 2018 var det framför allt *PUUR* av Wim Vandekeybus som fick stor medial uppmärksamhet liksom det nya verket *Totality in Parts* av Lukáš Timulak som skapades direkt för Kungliga Baletten under hösten 2018.

2.2 UTVECKLING OCH FÖRNYELSE

För att kunna nå en hög konstnärlig kvalitet gäller det att vara en del av konstens utveckling och förnyelse, vilket också är en del i uppdraget från ägaren.

Helaftonsoperan *Tristessa* utgjorde en del i Operans satsning att få fram nyskrivna svenska operaverk. *Tristessa* är en nyskriven opera där en textförfattare, en visuell konstnär och en kompositör gått samman för att skapa ett verk som ville diskutera könsroller och väcka känslor. Operan är baserad på Angela Carters kultförklarade roman *The Passion of New Eve* från 1977. Angela Carter var en av Englands främsta författare vars verk kretsar kring feminism, magisk realism och mytologi och boken behandlar frågor om kön och de klassiska könsrollerna vilka disseskeras med mod, fantasi och satirisk udd – ett inte särskilt vanligt grepp inom operakonsten.

Det moderna verket *Totality in Parts* av Lukáš Timulak utgjorde en tredjedel av dansaftonen *Trinity* och var en del i Operans satsning att fortsatt presentera moderna dansverk som ligger i framkant vad gäller förnyelse inom danskonsten. Verket uppmärksammades också för dess nyskapande teknik inom scenografi och ljussättning. Genom den rörliga, sex meter stora datorstyrda ljusarmatur som hängde över scenen, bestående av 512 lampor arrangerade längs 32 krökta armar, bildades en rörlig cirkulär form där både form och ljus framhävde koreografin på scenen.

Under 2018 fortsatte Kungliga Baletten sitt initiativ att få de anställda att utveckla sina egna koreografiska ambitioner och i ett samarbete mellan Kungliga Baletten, Göteborgsoperans Danskompani och Skånes Dansteater gavs en dansare från respektive kompani möjlighet att skapa ett verk för dansare i ett annat kompani. Samtliga tre verk visades i Stockholm, Göteborg och Malmö.

I sammanhanget kan också nämnas att i samarbete med Dramaten och popbandet Niki & The Dove skapade en dansare koreografin till den konsert som gavs på Dramaten och framfördes av två dansare från Kungliga Baletten.

2.3 HANTVERKSSKICKLIGHET

För att kunna presentera produktioner av hög konstnärlig kvalitet krävs också en hög kvalitet vad gäller dekor, kostymer, peruker osv och Operan fortsätter att vidmakthålla och utveckla hantverksskickligheten i ateljéer och verkstäder. Kunskapen omfattar flerhundraåriga metoder fram till den senaste spetstekniken. På Operan finns en stor samlad kompetens inom områden som måleri, skulptering, tapetsering, vakuumpress, snickeri, snideri, smideri, kostym, peruk, mask, färgeri samt sko- och hattmakeri.

Då utveckling ständigt sker och teatern utrustas med modernare teknisk utrustning – såsom ett nytt övermaskineri 2018 – ställs nya krav på förmågan att hantera sceneriernas alla delar, inklusive akustik, ljussättning och förvandlingsfunktioner, samtidigt som arbetsmiljöns kvalitet sätts mer i fokus.

I syfte att öka kompetensen och delaktigheten hos Operans medarbetare, samt följa den internationella utvecklingen inom teaterns olika hantverk, har personalen på kostymateljén besökt ett flertal utställningar såsom Bergman på modet, Hallwylska muséet, Couturens hemligheter på Sven-Harrys samt genomfört en studieresa till London för besök hos Royal Opera House och dess kostymateljé. I London gavs tillfälle att ta del av och utbyta erfarenheter kring arbetssätt, tekniker och material. Kostymateljén har vidare haft en lärling från Tillskärarakademien i Göteborg under hösten 2018.

Operans mask- och perukenhet har besökt maskverkstaden på Madame Tussauds i London och The Harry Potter Studio för att studera material och nya tekniker inom maskhantverk. Därutöver har studier gjorts i Köpenhamn där man deltagit i en fördjupningskurs gällande hårdekorationer av Sinamay. Medarbetare har även deltagit i kurser för smyckestillverkning samt i textiltekniken Button Masala. Vidare har besök genomförts på Malmö Opera och Det Kongelige Teater i Köpenhamn för att få djupare kännedom om deras organisation av kostym- och maskverkstäder, arbetssätt och metoder bland annat.

Även Operans dekorateljéer har genomgått en rad främjande utbildningar och gjort studiebesök. Under 2018 genomfördes exempelvis en studieresa för hela dekorverkstaden och anställda från scenteknik och rekvisita, till Det Kongelige Teater i Köpenhamn, där Operans medarbetare tagit del av och delat erfarenheter kring arbetssätt, tekniker och material inom måleri, snickeri, smide och tapetsering. Därutöver har medarbetare gått en utbildning i screentryck på Mullsjö folkhögskola. Screentryck är en teknik dekorateljén använder ofta, nu senast i för tapeter och golv i produktionen *När då då*.

Dekorateljén har även haft medarbetare på kurs i Prag, Tjeckien, i dockmakeri: Puppets in Prague. Dekormålarna på Operan är också attributmakare, något som oftast är en egen disciplin på andra teatrar. En tämligen vanligt återkommande uppgift i yrket är att tillverka dockor av olika slag. En dekormålare har gått en kurs i anatomisk skulptering hos Martine Vaugel, Les Cerqueux Sous Passavant i Frankrike.

Studiebesök/seminarier har under året genomförts hos Finlands nationalopera och balett, samt Svenska Teatern i Helsingfors. Vid detta besök deltog all personal på dekorateljéerna.

3. ERBJUDA EN BRED REPERTOAR OCH NÅ EN STOR PUBLIK

Regeringens mål för statens bidrag 2018 har varit att Operan ska ha en varierad repertoar samt en god balans mellan klassiska och moderna verk samt nyskapande verk.

Av Tabell 9 nedan, framgår den breda variationen i Operans repertoar, inklusive barn- och ungdomsverksamheten, som Operan har presenterat under 2018. Repertoaren bestod av två urpremiärer med verk beställda av Operan och framförda för första gången, fem premiärer – nya uppsättningar som aldrig tidigare framförts av Operan, nio nypremiärer – äldre uppsättningar som tidigare har framförts av Operan samt fyra repriser, som är uppsättningar framförda av Operan under föregående säsonger.

Tabell 2.

Repertoar 2018 (2017; 2016) inklusive barn- och ungdomsverksamheten			
Urpremiärer	Premiärer	Nypremiärer	Repriser
2 (6; 4)	5 (2; 7)	9 (6; 7)	4 (6; 7)
Opera, stora scenen			
År	Antal föreställningar	Antal besökare	Beläggning (% av max antal besökare)
2018	116	103 428	86 %
2017	122	119 258	94 %
2016	128	105 878	80 %
Balettdans, stora scenen			
År	Antal föreställningar	Antal besökare	Beläggning (% av max antal besökare)
2018	65	55 303	99 %
2017	60	50 219	97 %
2016	70	65 180	100 % ²

Regeringens mål för statens bidrag 2018 har som tidigare år varit att Operan ska nå en så bred och stor publik som möjligt genom att bedriva en verksamhet som riktar sig till såväl barn och unga samt att arbeta för att nå nya publikgrupper. Därutöver ska Operan verka för att göra teatern tillgänglig för personer med funktionsnedsättning och att ge boende utanför Stockholm tillfälle att se föreställningarna.

I linje med regeringens uppdrag arbetar Operan med att få publiken att växa i mängd och mångfald och Operan har som mål att publiken i större grad speglar sammansättningen av det svenska samhället. Operan arbetar med flera olika åtgärder för att nå just nya publikgrupper och bredda sin publik.

² Antalet besökare har ökat i förhållande till föregående år. Lyssnarplatser används, vilket medför att beläggningsgraden de facto överstiger 100 procent på ett flertal balettföreställningar. Detta justeras/avrundas ned till 100 procent.

3.1 NYA PUBLIKGRUPPER

Operans vision är att som nationalscen för opera och balett vara tillgänglig för alla och beröra med starka känslor. En framträdande strategi är att utöka den digitala upplevelsen av repertoaren och för att tillgängliggöra Operans konst till fler människor i hela Sverige och även för att nå nya målgrupper. Vad gäller digitaliseringen, se vidare punkt 3.2 nedan.

För att nå nya publikgrupper har Operan – förutom det viktiga arbetet med att nå barn och unga – haft ett stort antal andra aktiviteter under 2018:

Heldagsevenemanget i Hagaparken på nationaldagen lockade många besökare, varav flera mötte opera och klassisk balett för första gången.

Operan har även nått nya publikgrupper genom andra årligt återkommande evenemang som den välbesökta och omtyckta Kulturnatten, utomhuskonserten på Gustav Adolfs torg och operakonserten *Musik på varvet* på Ljusterö. Samarbetet med Parkteatern är även det ett uppskattat och återkommande evenemang som lockar ny publik till Operan och 2018 fick publiken i Vitabergsparken möta ett utdrag ur baletten *Törnrosa* av Marcia Haydée.

För att nå en ny, bredare och yngre publik gjordes stora marknadsinsatser i anslutning till operan *Tristessa*. Operan bjöd bland annat in ny publik till ett speciellt event med temat – ”Framtidens opera” med ljusprojicering på fasaden och dansunderhållning i stora entrén bland annat. Hela initiativet var mycket uppskattat och avslutades med en fest i Operans Guldfoajé.

Genom medverkan av dansare, musiker och sångare i olika inslag i den TV-sända Nobelbanken i Blå hallen, nådde Operan ett stort antal tv-tittare och troligen en stor ny publik.

Välbesökta och uppskattade och arrangemang var liksom tidigare år de sommarkonserter som etablerat Operans Kungliga foajé som en intim och väl fungerande konsertlokal. Parallellt med dessa konserter pågick verksamheten med svenska och engelska guide visningar, i år med Birgit Nilsson som tema, samtidigt som restaurangerna var öppna under sommar-månaderna, något som har varit uppskattat av såväl stockholmare som tillresta turister.

Operan söker ständigt efter ny publik och inom ramen för OperanXtra ordnades 2018 en rad program för att nå nya publikgrupper. Operan Xtras program har också filmats och lagts ut i Operans digitala kanaler för att nå en större publik. Genom Operans samarbete med Stockholms Universitet och serien Öppna föreläsningar nåddes en yngre publik av studenter från de olika forskningsdiscipliner som föreläsarna representerade. Genom samarbetet med Dramaten, dels introduktioner i Operans Guldfoajé, dels Ord & Ton i Dramatenbaren, och Operans medverkan på Bergmanfestivalen, nådde Operan nya publikgrupper bland de som främst intresserar sig för film och teater. Eftersnacken i Brassariet, vände sig också till en annan publik, där publiken under avslappnade former kunde möta och diskutera föreställningarna. Genom Ann-Sofi Sidéns medverkan som upphovsperson och scenograf i *Tristessa* märktes exempelvis ett markant ökat intresse från konststudenter. Som ett direkt resultat besökte en grupp studenter från Kungliga Konsthögskolan Operan för att lära känna konstformen genom besök i Gäddvikens ateljéer.

Den öppenhet som Operan generellt arbetar med har bland annat som mål att visa den bredd som Operans verksamhet har. Att öppna upp och bjuda in allmänheten till Kungliga Balettens öppna repetitioner har varit mycket framgångsrikt för att öka insikten om och inblicken i Operans verksamhet. Detta har regelbundet efterfrågats av publiken och det lockar även nya besökare till Operan. Operan fortsätter också att bjuda in skolklasser till generalrepetitionerna på stora scenen.

3.2 DIGITALISERING

Operan har under 2018 ytterligare ökat sin digitala satsning och med det extra ägartillskottet (5 mkr per år i tre år) kunde arbetet med att främja tillgång till scenkonst av hög kvalitet i hela landet, genom satsningar på digitalt tillgängliggörande, intensifieras.

Arbetet har, förutom ett utökat antal sändningar av Operans föreställningar via olika plattformar (se vidare nedan), bestått i utvärderingar och analyser av tidigare års arbete, framtagande av strategier och måltal, teknikutveckling, teknikinvesteringar, innehålls-/produktutveckling, målgruppsundersökningar och samarbetskontakter både inom och utom Sverige. Ett stort arbete har också lagts på att försöka hitta sätt att hantera rättighetsproblematiken med anledning av målet om ökad spridning och tillgänglighet via digitalisering. Diskussioner kring samverkan med Riksteatern och Dramaten förs kring teknikutveckling och plattformar, samt vissa övriga frågor.

Vad gäller digitalisering kan också nämnas Operans pilotprojekt med det moderna dansverket *Half Life* som spelades in med en mycket avancerad Virtual Reality-teknik och som blev tillgängligt under 2018 med release i samband med vårens välbesökta kulturnatt. Som ovan nämnts blev inspelningen en efterfrågad framgång som till och med, i stor konkurrens, nominerades till filmfestivalen i Venedig.

Operan har, tillsammans med ett 30-tal operakompanier i olika länder, lanserat OperaVision, en ny plattform för livestreaming. Syftet med plattformen är att tillgängliggöra och få fler att förstå och uppskatta konstformen och därmed få fler besökare. Detta är ett unikt projekt där de medverkande erbjuder digitaliserade föreställningar utan vederlag och som Operan inte bara är med i utan också tar täten i. 2018 sände Operan för första gången live via OperaVision både sin nya uppsättning av *Aida* och konserten *Birgit Nilsson 100 år*. Plattformen ingår i OperaEuropa, den europeiska sammanslutningen för operakompanier och festivaler, vilken Operans VD Birgitta Svendén är styrelseordförande för.

Även operorna *Fedora* och *Tristessa* spelades in för att finnas tillgängliga för framtiden.

Operan har aktivt arbetat för intern kompetensutveckling inom broadcast och utvecklar ständigt arbetsmetoder för framtagandet av programformat med ny teknik. Operan har idag en mycket hög teknisk nivå som är mycket efterfrågad i branschen. Vidare har medarbetare på Operans avdelning LLB besökt Göteborgsoperan för utbyte av kunskaper inom konstruktion och projektering av dekor.

RADIO- OCH TV-SÄNDNINGAR

Genom radio- och TV-sändningar kan Operans föreställningar nå publik i hela landet. Operan samarbetar kontinuerligt med Sveriges Radio för att göra nyproducerade operaföreställningar tillgängliga för flera. Samarbetet har under 2018 resulterat i sju radiosändningar av Operans föreställningar, vilka sändes i Sveriges Radio P2.

Operan *Dracula*, som spelades in för sändning i SVT under hösten 2017, visades för tevepubliken i januari 2018. Även *Nötknäpparen* visades hela tre gånger i SVT kring jul 2018, liksom *Midsommarnattsdröm*, en repris från 2016. Dessutom medverkade Operans dansare, musiker och sångare med olika inslag i samband med Nobelbanketten i Blå hallen.

Tabell 3.

Antalet genomförda utsändningar via radio och TV			
	2018	2017	2016
Radio	7	8	5
TV	6	3 ³	3

Tabell 4.

Produktioner som sänts i SVT under 2018 - antal tittare	
Dracula	85 000
Midsommarnattsdröm	10 000
Nobel 2018 - banketten	1 178 000
Nötknäpparen (tre olika tillfällen)	100 000
Totalt	1 373 000

DIGITALA SÄNDNINGAR

Under året direktsändes *Aida*, *Askungen*, *Birgit Nilsson 100 år* och *Rigoletto*, i samarbete med Folkets Hus och Parker, på biografer runt om i Sverige. *Aida* visades även live via OperaVision och *Birgit Nilsson 100 år* visades också på storbildsskärm i Kungsträdgården.

Tabell 5.

Digitala sändningar			
	2018	2017	2016
Antalet produktioner som sänts över det digitala biografnätet – Folkets hus och parker (se vidare tabell 6)	4	2	1
Övriga digitala sändningar OperaVision, storbildsskärm i Kungsträdgården	2	-	-

Tabell 6.

Digitala biosändningar Folkets hus och parker	Antal biografer	Biljetter	Snittbesök per biograf
Aida	63	1 362	55
Askungen	49	3 453	28
Birgit Nilsson 100 år	42	1 557	37
Rigoletto	59	2 844	48
Totalt	213	9 216	43

³ Siffran för 2017 justerad

3.3 TILLGÄNGLIGHET FÖR PERSONER MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING

Operans salong är utrustad med hörslinga för att erbjuda personer med nedsatt hörsel möjlighet till en kvalitativ upplevelse. Det pågår ett kontinuerligt arbete med att förbättra tillgängligheten och göra de publika delarna mer inbjudande för personer med funktionsnedsättningar. Både större och mindre arbetsmiljöprojekt har genomförts. Vid kommande ombyggnationer av teatern tas betydande hänsyn till att tillgodose önskemålen om ökad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att dra nytta av ny teknik och digitalisering.

Den app som introducerades 2017 för smarta telefoner, för att ge ökad tillgänglighet för personer inom synnedsättning och/eller dyslexi eller autismspektrumtillstånd, kunde under 2018 bland annat komma till användning i samband med föreställningar av *La Bohème* och *Rigoletto*.

En vidareutveckling av Operans app blev säsongsprogrammet som förstärkts med Augmented Reality (AR). Genom att ladda ner Operans app gavs möjlighet till en fördjupad upplevelse av programmet – inte bara text och bild, utan nu även med musik, tal och film.

3.4 BARN- OCH UNGDOMSVERKSAMHETEN

2018 var ett framgångsrikt och intensivt år för Operans barn- och ungdomsverksamhet, Unga på Operan (UpO), ur ett såväl konstnärligt som pedagogiskt perspektiv. Det kan särskilt uppmärksammas att två av UpO:s produktioner via turnéer nådde publik utanför Stockholm. I samarbete med Norrbottenmusiken genomfördes en turné av *Den långa, långa resan* (efter Ilon Wiklands bok och med musik av Johan Ramström) i norra Sverige och via en samproduktion med Helsingborgs stadsteater och Helsingborgs symfoniorkester spelades barnoperan *När då då* i Helsingborg (se vidare nedan).

För tonåringar i åldern 13-15år spelades operan *Min Bror är Don Juan*. Verket hade urpremiär på Operan 2014 och då föreställning rönt internationell uppmärksamhet och uppskattades mycket under sin första spelperiod var det en självklar reprisering. Skolklasser som köpte biljetter till föreställningen fick dessutom en workshop där man bland annat arbetade med föreställningens tematik kring identitet, gruppdynamik och uteslutning.

Pija Lindenbaum är en av Sveriges mest uppskattade barnboksförfattare och illustratörer och hösten 2018 ägde urpremiären av Pija Lindenbaums barnopera *När då då* rum på Operan, i samarbete med Helsingborgs stadsteater. Pija Lindenbaum har i beställningsverket skrivit direkt för scenen, skapat scenografi och kostym. Niklas Brommare komponerade musiken och Kajsa Giertz regisserade detta allkonstverk med sång, dans, skådespeleri och avancerad musik för 5-9-åringar. Verket togs emot exceptionellt väl av publik och media och har spelats in av SVT. Som ovan nämnts tilldelades produktionen Svenska Teaterkritikers Förenings barn- och ungdomsteaterpris 2018 för att den ”i Kajsa Giertz dynamiskt rörliga regi utgör ett suveränt allkonstverk för barn från fem år om vuxensvek, övergivenhet, fantasi och motstånd.”

När då då har även valts ut av juryn till den svenska Scenkonstbiennalen att spela under festivalen den 14-19 maj 2019 i Sundsvall/Härnösand.

Balettföreställningarna *Nötknäpparen* och *Alice i underlandet* är båda föreställningar som främst lockar barnfamiljer och som även under 2018 har spelats med utsålda föreställningar.

I dessa föreställningar medverkar också ett stort antal elever från Kungliga Svenska Balett-skolan. Att dessa elever ges en möjlighet att medverka i större sceniska verk ger dem en insikt i den professionella verksamheten de aspirerar på samt ger den yngre publiken ökad möjlighet till identifikation och förhoppningsvis ökat intresse för dans.

Föreställningarna *Tosca*, *Törnrosa* och *Nötknäpparen* har under dagtid spelats, till starkt rabatterat pris, som mycket uppskattade skolföreställningar.

SAMARBETE MED SKOLOR

Unga på Operan är en stor aktör inom Skapande Skola (statsbidraget som ska stärka samverkan mellan skolan och det professionella kulturlivet) och inom detta område har Operan presenterat föreställningar, fördjupande workshops i anslutning till föreställningarna, lärarhandledningar kopplade till föreställningar, guidade visningar med konstnärlig aktivitet, konsertprogram i Guldföajén eller på skolan, opera- eller dansworkshop på skolan (utan koppling till specifik produktion) och program där eleverna skapar sina egna teatermasker och arbetar med dem i teaterworkshops med mera.

Vid merparten av Operans genrep på stora scenen under året har Unga på Operan haft platserna på 2:a raden till sitt förfogande och bjudit in skolklasser samt lärare. Lärare har även bjudits in till särskilda lärarkvällar där de fått möta konstnärliga team som berättat om kommande produktioner. Lärarna har fått lyssna till inbjudna föreläsare som Suzanne Osten och har fått en presentation av den pedagogiska verksamheten.

STÖRRE PEDAGOGISKA PROJEKT

Tack vare en fortsatt donation har samarbetet med El Sistema Stockholm gått in på sitt fjärde år och under 2018 har 23 El Sistema-klasser fått visningar av operahuset med tillhörande konstnärlig aktivitet. Musiker ur Hovkapellet har haft konsert i barnens närmiljö vid fem tillfällen och fyra konserter i Guldföajén med studenter ifrån Masterprogrammet på Operahögskolan har genomförts. Sammanlagt 210 elever från Bredäng, Farsta och Skärholmen har sett produktionen *När då då* inom El Sistema-projektet.

Vidare har Operan och Operans samarbetspartner (donator) Wallenius Lines fortsatt det gemensamma treåriga skolprojektet i Hässelby, med årskurser från förskoleklass till åk 9. Projektet innebär i huvudsak att alla elever på skolan ska ha minst en konstnärlig aktivitet per termin med UpO. Projektet invigdes på skolan hösten 2017. En viktig del av projektet är forskaren Margareta Aspán, knuten till Stockholms Universitets Barn- och ungdomsvetenskapliga institution, som följer hela processen för att skriva en vetenskaplig rapport under våren 2020.

NY PUBLIK

Operan möter mycket ny publik genom UpO:s verksamhet och för att möta det stora publiktrycket på familjeaktiviteten Barnlördagar expanderade konceptet ytterligare under 2018 till att inbegripa nästan alla lördagar under hösten. Under dessa lördagar framfördes program av sångare och musiker i Guldföajén. En mycket uppskattad programpunkt som ingår i konceptet är "Prova på balett" som äger rum i en danssal.

DHB Östra är en förening för familjer som har döva, hörselskadade eller språkstörda barn och tillsammans med Operan arrangerades anpassade medlemsaktiviteter bestående av guidade visningar med kostymprovning.

Under sport-, påsk- och höstlov erbjöds i vanlig ordning konserter och visningar av operahuset – aktiviteter som vanligtvis lockar nya besökare till Operan.

Nationaldagsfirandet med Operan i Haga innehöll ett stort aktivitetsområde för barn med kostymprovning, instrumentprovning, pysseltält, tåskoprovning, akrobatik, friluftsmålari, poesitält och Gustav III-vandringar i samarbete med Kungliga Svenska Balettskolan, Solna Stad, Solna Kulturskola, och Solna stadsbibliotek. Dessutom kunde alla barn på aktivitetsområdet ta del av två konserter med en stråkkvartett från Kungliga Hovkapellet.

Under vårens Kulturnatt spelades hela ungdomsföreställningen *Min Bror är Don Juan* gratis i Rotundan.

I Vitabergsparken (ett samarbete med Kulturhuset Stadsteatern) bjöd Hovkapellet på en familjekonsert med naturlyrisk känsla där skådespelaren Leif Andréé läste en nyskriven text, som bygger på Felix Saltens berättelse om rådjuret Bambi.

TURNÉER OCH GÄSTSPEL

Det mycket uppmärksammade verket *Myriader av världar*, som skapats för en bebispublik, valdes av juryn ut till Scenkonstbiennalen Bibu. I maj 2018 spelades sex utsålda föreställningar under Bibu i Helsingborg.

Som ovan nämnts kunde publik i norra Sverige ta del av *Den långa, långa resan*, i regi av Ellen Lamm, genom en turné till fyra olika platser med sammanlagt sex föreställningar och publik i södra Sverige, genom gästspelet av verket *När då då* i Helsingborg.

ÖVRIGA SAMARBETEN OCH SAMVERKAN

UpO har ett kontinuerligt samarbete med Stockholms Konstnärliga Högskola – Operahögskolan och under våren 2018 höll Operan en kurs i entreprenörskap för Masterstudenterna åk 1. Projektet syftade till att studenterna, genom praktiskt arbete och utbildning i Operans produktionsprocess och värdegrundsfrågor kopplade till ung publik, skulle skapa ett eget konstnärligt koncept, vilket framfördes i form av barnkonserter i Guldföajén.

Tabell 7.

Operans barn-, familje- och ungdomsverksamhet i sammandrag			
	2018	2017	2016
Antal produktioner	12	11 ⁴	13
Antal föreställningar	108	124	129
Antal besökare föreställningar (avrundad siffra)	35 300	30 400	48 000
Antal övriga aktiviteter i operahuset	613	472	395
Totalt antal besökare föreställningar och aktiviteter (avrundad siffra)	54 000	43 000	62 000

Av tabell 9 nedan framgår Operans verksamhet, och i denna ingår barn- och ungdomsverksamheten, som även lyfts ut och redovisas separat i tabell 10. Siffrorna för familjeföreställningarna som Operan har spelat, redovisas även i barn- och ungdomsverksamheten. För 2018 avser detta två balettföreställningar – familjeföreställningarna *Nötknäpparen*, som är

⁴ Justerad siffra för 2017

baserad på Petter och Lottas jul av Elsa Beskow och *Alice i Underlandet*, baserad på Lewis Carrolls bok.

Volym, intäkter och kostnader för barn- och ungdomsverksamheten framgår av tabell 11.

3.5 TURNÉER OCH GÄSTSPEL

Förutom redan nämnda turnéer/gästspel med UpO:s produktioner till norra Sverige och Helsingborg samt på Bibu-festivalen, medverkade Kungliga Hovkapellet och Kungliga Operans kör tillsammans med GöteborgsOperans kör i ett framförande av Verdis Requiem, under ledning av Domingo Hindoyan, i Berwaldhallen inom ramen för Östersjöfestivalen.

Operans solister, Kungliga Operans kör, Kungliga Baletten och Kungliga Hovkapellet medverkade i det årliga konsertarrangemanget i Hagaparken, Solna i samband med nationaldagsfirandet den 6 juni, med ett beräknat antal besökare om cirka 25 000.

Under 2018 fortsatte Kungliga Baletten sitt initiativ att få de anställda dansarna att utveckla sina egna koreografiska ambitioner i att skapa och upptäcka sina egna rörelsemönster. I samarbete mellan Kungliga Baletten, Göteborgsoperans Danskompani och Skånes Dansteater gavs en dansare från respektive kompani möjlighet att skapa ett verk för dansare i något av de andra kompanierna. Samtliga tre verk visades sedan på plats i Göteborg, Stockholm och Malmö.

Operan medverkade som vanligt under den sista kvällen under Stockholms Kulturfestival på Gustav Adolfs torg. I år lockade det en publik på cirka 25 000 personer till en operakonsert med solister, Operans kör och Kungliga Hovkapellet. Konserten repriserades dagen därpå som senkommarkonserten *Musik på Varvet* på Ljusterö.

4. VÅRDA DET NATIONELLA KULTURARVET SAMT STÖDJA NYSKAPANDE

Regeringens mål för statens bidrag 2018 har tillika tidigare år varit att Operan ska vårda och främja det nationella kulturarvet inom opera och balett samt att stödja nyskapande svensk opera- och balettkonst genom att beställa och framföra nya verk av tonsättare, författare och koreografer.

4.1 KULTURARVET

Genom att spela klassiker likaväl som moderna och nyskapande verk tar Operan tillvara det befintliga kulturarvet samtidigt som det nya arvet skapas. En medvetenhet om kulturarvet är en förutsättning för utveckling. På operasidan har det under 2018 handlat om uppsättningar av klassiker som exempelvis *Madama Butterfly*, *Aida*, *Rigoletto*, *La Bohème* och *Tosca* men även mindre kända verk, som också är en del av ett kulturarv, som *Fedora* med musik av Umberto Giordano liksom att levandegöra operetten genom Henrik Dorsin och Ole-Anders Tandbergs uppfräschade version av den klassiska *Glada änkan*.

Operan har under 2018 även verkat för att hålla den klassiska balettkonsten levande, inte minst med nypremiären av Marcia Haydée *Törnrosa* men även genom att framföra den mycket populära *Nötknäpparen* i Pär Isbergs tolkning med musik av Tjajkovskij.

4.2 NYA VERK

Operan presenterade under 2018 *Tristessa* – en opera av Jonas S. Bohlin, Torbjörn Elensky och Ann-Sofi Sidén efter Angela Carters roman *The Passion of New Eve*.

Operans barn- och ungdomsverksamhet hade urpremiär på *När då då* efter en bok av Pija Lindenbaum, som också skrivit librettot, och med musik av Niklas Brommare.

Totality in Parts var ett dansverk skapat av koreografen Lukáš Timulak, till musik av Hauschka.

För närvarande arbetar Operan med följande beställningar av nya verk:

Strandad – en opera med musik av Karin Rehnqvist. Text av Kerstin Perski.

Amy Foster – en opera med musik av Rolf Martinsson. Text av Stephen Plaice, efter Joseph Conrads novell Amy Foster.

Löftet – en opera av Mats Larsson Gothe (musik) och Susanne Marko (text).

Short Stories 2 – Jag kommer hem av Malin Hülphers (musik) Lotta Olsson (text)

Value Creation av Viktor Åslund (musik) och Hermann Schneider (text) samt

Sigrid H. av Andrea Tarrodi (musik) och Katarina Aronsson (text).

Urpremiär under våren 2020.

Orlando – Händels opera har bearbetats musikaliskt av Johan Ramström och fått ny text av Sophie Helsing. Urpremiär våren 2019.

Orfeus och Eurydike – den antika myten får nyskriven musik av Jonas Redig. Koreografi och regi Örjan Andersson. Urpremiär våren 2020.

Klaus Nomi – text Lucas Svensson, musik från Klaus Nomis repertoar.

Urpremiär hösten 2020.

JE T'ATTENDS, JE T'ATTENDS, JE T'ATTENDS – balett skapad av koreografen Jérémie Bélingard. Urpremiär våren 2019.

Eskapist – ett dansverk av Alexander Ekman med musik av Mikael Karlsson.

Urpremiär våren 2019.

Processen – balett skapad av koreografen Jiří Bubeníček. Urpremiär våren 2019.

5. TVÄRSEKTORIELLA PERSPEKTIV

Enligt regeringens riktlinjer ska Operan i sin verksamhet integrera ett jämställdhets-, tillgänglighets-, mångfalds- och barnperspektiv samt ett internationellt och interkulturellt utbyte och samarbete.

Operan uppfyller dessa övergripande verksamhetsmål genom sin barn- och ungdomsverksamhet, genom internationell samverkan och gästspel samt genom att aktivt, särskilt vid nyrekryteringar, arbete för en utjämnad könsfördelning bland medarbetarna på alla nivåer och avdelningar. Operan arbetar även aktivt för att utöka andelen kvinnliga upphovsmän i verksamheten och under 2018 har exempelvis tre av de fem operapremiärerna regisserats av kvinnor.

Vad gäller mångfald är Operan en arbetsplats där ett stort antal nationaliteter och olika kulturer möts. Opera och balett/dans är internationella konstarter med regelbundna utbyten av exempelvis regissörer, koreografer, scenografer, sångsolister och dansare. Operan har under

2018 fortsatt att driva ett arbete med fokus på att nå en ökad mångfald, även bland publiken, då en av Operans största utmaningar är att locka nya publikgrupper till Operahuset.

Under 2018 har Operan deltagit i och tagit initiativet till flera aktiviteter för att stärka Operans roll i samhällsdebatten. Ett antal forskare har bjudits in och föreläst i samhällsaktuella ämnen där jämställdhets- och mångfaldsperspektivet lyfts. Tiina Rosenberg, genusforskare och professor vid Stockholms Universitet, Torbjörn Tännsjö, professor emeritus i filosofi vid Stockholms Universitet och Malin Ah-King, docent i genusvetenskap vid Stockholms Universitet är tre av totalt åtta forskare som satt fokus på kopplingen mellan samhällsfrågorna och opera- och balettkonsten. Ett nytt format kallat Eftersnack introducerades för att ytterligare lyfta jämställd- och mångfaldsfrågorna. Publiken gavs möjlighet att efter tre föreställningar träffa konstnärer och artister i samtal modererade av Operans dramaturg och i det första Eftersnacket togs den då dagsfärska #metoo-debatten upp med de kvinnliga sångsolisterna i föreställningen *Elektra*. Det andra Eftersnacket kretsade kring dansarnas roll i skapandet av Wim Vandekeybus verk *PUUR* och det tredje handlade om genusfrågorna i *Tristessa* med Cecilia Widenheim, chef på Malmö Konstmuseum, och konstnären Ann-Sofi Sidén. Överhuvudtaget kom föreställningen *Tristessa* att sätta fokus på frågor om könsroller och identitet på ett sätt som aldrig tidigare skett inom ramen för Operans verksamhet.

Operans medverkan på den internationellt uppmärksammade Bergmanfestivalen var ännu ett steg för ytterligare ett internationellt och interkulturellt utbyte och samarbete. Genom dessa aktiviteter öppnade Operan för tvärvetenskapliga diskussioner och möten med andra forskningsdiscipliner samt ökat samarbete med gränsande konstformer som film, litteratur, teater och konst.

5.1 #METOO

Under hösten 2017 startade uppropet #metoo och #visjungerut och Operan har, både internt och gemensamt med branschen, sedan dess utfört viktigt arbete med att minska mörkertalet och bekämpa tystnadskulturen och framförallt eliminera trakasserier, sexuella trakasserier och diskriminerande maktstrukturer inom scenkonstbranschen.

Samtal har skett med alla arbetsgrupper på Operan kopplat till lagstiftning och regelverk samt information om vilket stöd en medarbetare erbjuds om man ser eller upplever kränkande handlingar på arbetsplatsen. Det har under 2018 hållits ett flertal möten till vilka alla anställda bjudits in för att prata om den interna kulturen och hur Operan kan skapa en långsiktig förändring vad gäller likabehandling och jämställdhet.

Anställningsavtal och dess bilagor har skrivits om och Operans likabehandlingspolicy bifogas numera alla nya anställningsavtal, oavsett anställningsform. Likabehandlingspolicyn tas även upp vid kollationer (första produktionsmötet) där gästande artister och regissörer med flera, medverkar för att ta diskussionen in i produktionerna.

Under våren 2018 gjordes en medarbetarundersökning kring exkluderande/inkluderande beteenden på arbetsplatsen, vilket inleddes med en obligatorisk föreläsning i ämnet för all personal på Operan. Undersökningen gjordes via ett verktyg framtaget av företaget Clusjion och genom det skickades dagliga enkäter till Operans medarbetare i fyra veckor för att kartlägga eventuellt exkluderande beteende (såsom trakasserier) på arbetsplatsen. Av undersökningarna framgick det bland annat att de flesta rapporterade situationer som uppstår i Operans arbetsmiljö och som kan betecknas som exkluderande, relateras till arbetsrollerna och medarbetarnas sätt att prata med varandra eller undanhålla information från varandra, medan

färre inrapporterade händelser kopplades till diskrimineringsgrunderna, såsom kön och ålder. Undersökningen och dess resultat var grunden för fortsatt arbete kring förbättring av den inre kulturen på Operan som bland annat innefattat ett påbörjat arbete med att stärka ledar- och medarbetarskapet på Operan och ett arbete med att stärka gemenskapen över avdelningsgränserna.

6. EGET KAPITAL MM

Enligt regeringens riktlinjer ska Operan ha ett mål för det egna kapitalet som ger en stabil ekonomisk grund för verksamheten.

2018 års resultat uppgår till 9,5 mkr (-1,3; -0,3) och det egna kapitalet uppgår vid utgången av 2018 till 34,6 mkr (25,1; 26,4).

Enligt regeringens riktlinjer särredovisar Operan även följande intäkter och kostnader i resultatredovisningen för 2018:

Tabell 8.

Intäkter/kostnader	Kommentarer	2018 (2017; 2016)
Intäkter från sponsring	Inget nytt sponsoravtal har tecknats under 2018.	2,4 mkr (2,7; 3,4)
Intäkter från bidrag vid sidan av det årliga statliga bidraget, med fördelning mellan statliga bidrag, bidrag från mellanstatliga organ respektive icke-statliga bidrag	Statligt anslag: Operan har erhållit anslag från Post- och telestyrelsen (PTS) för arbete med projektmål "Operan för alla". Projektet avslutades under 2018. Statligt bidrag: Operan erhöll bidrag med anledning av firandet av Birgit Nilssons 100-årsjubileum 2018. Icke-statliga bidrag: Operan erhåller årligen donationer som nyttjas till specifika projekt.	0,03 mkr (0,9; 0,6) 0,5 mkr (0,0; 0,0) 3,4 mkr (2,8 ⁵ ; 2,9)
Kostnader för hyra inklusive uppvärmning och elektricitet	För Operahuset gäller kostnadshyra. En avräkning för 2017 gjordes under 2018 och 6,0 mkr återbetalades till Operan.	41,2 mkr (46,4; 50,2)

7. ARKIVERING

I enlighet med regeringens riktlinjer ska föreskrifter som svarar mot vad som gäller för myndigheter enligt arkivlagen (1990:782) tillämpas för Operans arkivhandlingar. Operan har arbetat för att uppfylla dessa krav.

8. SAMVERKAN

Enligt regeringens riktlinjer ska Operan bland annat samverka med andra aktörer för att kulturen ska komma fler till del i hela landet samt för att utveckla verksamheten.

⁵ Siffra för 2017 justerad

De olika samverkansprojekt som Operan deltagit i syftar framförallt till att nå en utveckling av konstarterna, nå ut i hela landet, nå en ny publik, att byta och tillvarata varandras erfarenheter, effektivisera processer samt där det är möjligt, uppnå vissa kostnadsbesparingar genom exempelvis samproduktioner.

Operans mångåriga samarbete med Folket hus och parker har under 2018 utökats genom att ett större antal föreställningar än föregående år har digitaliserats och sända ut till biografier i hela Sverige via det digitala biografnätverket.

Även samarbetet med OperaEuropa (den europeiska sammanslutningen för operakompanier och festivaler) och den digitala plattformen OperaVision har lett till att publik i hela Sverige, men också utanför Sverige, via plattformen har kunnat ta del av Operans streamade föreställningar kostnadsfritt.

Vad gäller samverkan med Helsingborgs stadsteater och Norrbottensmusiken, för gästspel med Operans barnföreställningar i södra respektive norra Sverige, se ovan under punkten 3.6.

Även det ovan nämnda samarbetet med GöteborgsOperans danskompani och Skånes Dansteater bör nämnas i detta sammanhang.

Operan och Dramaten fortsätter sin samverkan i olika administrativa projekt (som exempelvis i upphandlingar) och delar även lokaler för verkstäder och ateljéer i Gäddviken, Nacka. Hyresvärden har aviserat att lokalerna kommer att sägas upp till år 2021 och Operan och Dramaten bedriver ett samarbetsprojekt kring etablering av ett nytt produktionscenter. Operan och Dramaten har även samarbetat i frågor rörande installation av nytt övermaskineri, vilket skedde i Operahuset 2018 och som kommer att ske på Dramaten 2019. Genom dessa samarbeten främjas effektivitet och kvalitet.

Under våren samarbetade popbandet Niki & The Dove för första gången med Kungliga Baletten och Dramaten i Stockholm där det togs fram ett konsert- och dansverk vid namn *Tigern och Svanen*.

Operan och Dramaten fortsatte att samarbeta i ett flertal gemensamma pågående projekt. Operan deltog bland annat i Bergmanfestivalen med två program kring Bergman och musiken i Marmorfoajén på Dramaten. Operans artister deltog också i Ord & Ton i Dramatenbaren åtta gånger under året. I samarbete med Dramaten anordnades två öppna introduktioner i Operans Guldföajé ”Inför *Tristessa* – vem var Angela Carter?”

I samarbete med Stockholms Universitet genomfördes en serie med sju öppna föreläsningar med forskare från olika ämnesområden som genusvetenskap, historia och litteraturvetenskap. I år med rubriker som ”När bör vi döda och varför?” inför *PUUR*, ”Hur föränderligt är kön?” inför *Tristessa* och ”Från drama till opera”, inför *Rigoletto*. Föreläsningarna fungerar som fördjupning och introduktion till Operans föreställningsverksamhet och är också en del i Operans arbete att nå en breddad publik.

Årets traditionella nyårskonsert blev en kombinerad nyårs- och jubileumskonsert i samarbete med Operahögskolan, som firade sitt 50-årsjubileum 2018. Flera av skolans studenter medverkade tillsammans med Kungliga Hovkapellet och övriga solister i ett festligt program inför en slutsåld operasalong. Birgitta Svendén betonade i sin presentation vikten av samverkan mellan utbildning och det professionella operalivet.

Operauppsättningen *Eugen Onegin* som först sattes upp på Operan i Wiesbaden, var ett samarbete med Hessisches Staatstheater.

9. VERKSAMHETEN I SIFFROR

Tabell 9.

PLATS / UPPSÄTTNING / AKTIVITET (2017; 2016)	KOMMENTAR	ANTAL FÖRE-STÄLLNINGAR	ANTAL BESÖKARE	BELÄGGNING %
FÖRESTÄLLNINGAR STORA SCENEN				
OPERA				
Aida	Premiär	23	22 745	96%
Askungen	Repris	5	5 158	100%
Elektra	Nypremiär	7	6 767	93%
Eugen Onegin	Premiär	7	6 943	96%
Fedora	Repris	9	5 364	58%
Glada änkan	Repris	12	8 605	69%
La Bohème	Nypremiär	2	2 044	89%
Madama Butterfly	Nypremiär	12	11 961	100%
Rigoletto	Premiär	6	6 478	100%
Rosenkavaljeren	Nypremiär	6	4 609	74%
Tosca	Nypremiär	18	17 351	93%
Tristessa	Urpreniär	9	5 403	58%
Summa opera stora scenen		116 (122; 128)	103 428 (119 258; 105 878)	
Genomsnitt opera stora scenen			892 (978; 823)	86% (94; 80)
BALETT				
Alice i Underlandet	Repris	8	9 055	100%
Artifact Suite & The Grey Area	Nypremiär	10	5 743	67%
Nötknäpparen	Nypremiär	12	13 540	100%
PUUR	Premiär	8	3 758	55%
Trinity	Premiär	6	3 544	69%
Törnrosa	Nypremiär	21	19 663	100%
Summa balett stora scenen		65 (60; 70)	55 303 (50 219; 65 180)	
Genomsnitt balett stora scenen			851 (837; 931)	99% (97; 100)
ÖVRIGT STORA SCENEN				
Birgit Nilsson 100 år - Jubileumskoncert		1	1 126	100%
Birgit Nilsson Prize		1	437	42%
Kulturnatt - Filmvisning Midsommarnattsdröm		1	1 125	100%
Kulturnatt - Opera-hits		3	3 375	100%
Nyårskonsert 2018		1	1 145	100%
Summa övrigt stora scenen		7	7 208	
Summa stora scenen		188 (186; 204)	165 939 (174 138; 176 535)	
Genomsnitt stora scenen			892 (936; 870)	91% (96; 89)

PLATS / UPPSÄTTNING / AKTIVITET (2017; 2016)	KOMMENTAR	ANTAL FÖRE-STÄLLNINGAR	ANTAL BESÖKARE	BELÄGGNING %
FÖRESTÄLLNINGAR ROTUNDAN				
När då då	Urpremiär UpO	26	2 958	99%
Min bror är Don Juan	Nypremiär UpO	13	1 327	92%
Kulturnatt - Min bror är Don Juan	UpO	1	120	100%
FÖRESTÄLLNINGAR GULDFOAJEN, ÖVRIGA SCENER I OPERAHUSET				
Bland fågelfångare och älvor	UpO	2	239	100%
De största känslorna	UpO	2	235	98%
Julkonsert	UpOt	2	244	100%
Kammarkonsert		1	112	93%
Kammarmusikfestival med Kungliga Hovkapellet		4	334	84%
Klingande Akademi		1	120	100%
Konsert med Stråkkvartett	UpO	5	598	98%
Kulturnatt - Balettduett		3	501	100%
Kulturnatt - Havets sånger		1	167	100%
Kulturnatt - Quelle aventure!		1	166	100%
Kulturnatt - Ryska duetter		1	166	100%
Kuplettafton		1	74	74%
Lunchkonsert		80	4603	80%
Med Sanna in i musiken	UpO	4	385	80%
Musikaliska pärlor	UpO	1	119	99%
Sommarkonsert		25	1 447	67%
Vad har du i tratten?	UpO	2	237	98%
TURNÉER OCH GÄSTSPEL I SVERIGE				
Bambi med Kungliga Hovkapellet - Vitabergen	UpO	1	2 000	
Den långa långa resan - Turné i norra Sverige	UpO	6	877	
Gästspel med Kungliga Hovkapellet i Västerås konserthus		1	491	
Gästspel Nobelbanketten Blå Hallen		1	1 300	
Musik på varvet – Ljusterö		1	600	
Myriader av världar - BIBU Helsingborg	UpO	6	377	
Nationaldagen i Hagaparken		1	25 000	
När då då - Helsingborg	UpO	15	1 196	
Strausskonsert med Kungliga Hovkapellet i Konserthuset		1	1 210	
Strausskonsert med Kungliga Hovkapellet i Uppsala Konserthus		1	745	
Törnrosa - Vitabergsparken		1	6 000	
Östersjöfestivalen		1	1 198	
Summa turné och gästspel		36 (19; 41)	40 994 (40 789; 36992)	
Summa föreställningar och besökare		400 (435; 433)	221 085 (231 291; 240 470)	

PLATS / UPPSÄTTNING / AKTIVITET (2017; 2016)	KOMMENTAR	ANTAL FÖRESTÄLLNINGAR	ANTAL BESÖKARE	BELÄGGNING %
ÖVRIGA AKTIVITETER				
T. ex. öppna repetitioner, visningar, introduktioner, opera- och balettkvartar, samtal, workshops, skolverksamhet mm		1 031	60 152	
Summa övriga aktiviteter		1 031 (917; 784)	60 152 (48 796; 44 094)	
DIGITALA BIOSÄNDNINGAR				
Aida		1	3 453	
Askungen		1	1 362	
Birgit Nilsson 100 år - Jubileumskonsert		1	1 557	
Rigoletto		1	2 844	
Summa digitala sändningar		4 (2; 1)	9 216 (17 016; 1 366)	
Summa totalt föreställningar, digitala biosändningar och övriga aktiviteter		1 435 (1 354; 1 218)	290 453 (297 103; 285 930)	

Tabell 10.

Denna tabell visar barn- och ungdomsverksamheten samt familjeföreställningar, här utbruten ur tabell 9. Siffrorna ingår alltså även i tabell 9.

PLATS / UPPSÄTTNING / AKTIVITET (2017, 2016)	KOMMENTAR	ANTAL FÖRESTÄLLNINGAR	ANTAL BESÖKARE	BELÄGGNING %
UpO FÖRESTÄLLNINGAR STORA SCENEN				
Alice i Underlandet	Familjeföreställning, balett	8	9 055	100%
Nötknäpparen	Familjeföreställning, balett	12	13 540	100%
Tosca	Nypremiär	1	809	70%
Törnrosa	Nypremiär	1	987	86%
UpO FÖRESTÄLLNINGAR ROTUNDAN				
När då då	Urpreniär	26	2 958	99%
Min bror är Don Juan	Nypremiär	13	1 327	92%
Kulturnatt - Min bror är Don Juan		1	120	100%
UpO KONSERTER GULDFOAJEN, ÖVRIGA SCENER I OPERAHUSET				
Bland fågelfångare och älvor	Barnlördag med konsert	2	239	100%
De största känslorna	Barnlördag med konsert	2	235	98%
Julkonsert	Barnlördag med konsert	2	244	100%
Konsert med Stråkkvartett	B&U	5	598	98%
Med Sanna in i musiken	Barnlördag med konsert	4	385	80%
Musikaliska pärlor	Barnlördag med konsert	1	119	99%
Vad har du i tratten?	Barnlördag med konsert	2	237	98%

PLATS /UPPSÄTTNING/AKTIVITET (2017, 2016)	KOMMENTAR	ANTAL FÖRE-STÄLLNINGAR	ANTAL BESÖ-KARE	BELÄGGNING %
UpO TURNÉER OCH GÄSTSPEL				
Bambi med Kungliga Hovkapellet - Vitabergen		1	2 000	
Den långa långa resan - Turné i norra Sverige		6	877	
Myriader av världar - BIBU Helsingborg		6	377	
När då då - Helsingborg		15	1 196	
Summa föreställningar och besökare		108 (124; 129)	35 303 (30 378; 48 179)	
ÖVRIGA UpO-AKTIVITETER				
Introduktioner för barn, skolvisningar, barnlördagar med visningar respektive med prova på balett, lovaktiviteter, lärarkvällar, externt finansierade samarbeten, El Sistema med mera.		613	18 678	
Summa föreställningar och aktiviteter inom barn- och ungdomsverksamheten		721 (596; 524)	53 981 (42 946; 62 038)	

Tabell 11.

AKTIVITET (2017; 2016)	KOMMENTAR	VOLYM	INTÄKTER MKR ⁶	KOSTNADER MKR ⁷
OPERA, BALETT, KONSERTER MM⁸				
Föreställningar, digitala biosändningar och övriga aktiviteter		750 (759; 750)	76,8 (83,7; 74,3)	398,7 (391,2; 379,4)
Turné och gästspel		8 (19; 14)	0,9 (3,3; 6,9)	1,4 (3,8; 5,9)
Summa (2017; 2016)		758 (778; 764)	77,7 (87,0; 81,2)	400,1 (395; 385,3)
BARN- OCH UNGDOMSVERKSAMHET (UpO)				
Föreställningar och övriga aktiviteter		649 (578; 454)	0,8 (0,77; 0,7)	10,3 (9,5; 9,7)
Turné och gästspel	Tidigare år ej utbruttet och redovisat separat	28 (6; 36)	1,8 (0,01; 0,6)	1,4 (0,1; 1,0)
Summa (2017; 2016)		677 (578; 454)	2,6 (0,78; 1,3)	11,7 (9,63; 10,7)

⁶ Vissa justerade siffror för 2017 och 2016

⁷ Vissa justerade siffror för 2017 och 2016

⁸ I dessa siffror ingår de s.k. familjeföreställningarna på stora scenen då dessa budgetmässigt ligger under balettsektionen. I övrigt ingår inte barn- och ungdomsverksamheten, vilken redovisas i raden nedan (Barn- och ungdomsverksamhet).

Stockholm, 13 februari 2019

Birgitta Svendén

VD